

24.2.2022

Hallintovaliokunta
Eduskunta

HE 7/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nimikirjalain 1 §:n muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntona valtiovarainministeriö esittää kunnioittaen seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nimikirjalakia (1010/1989). Lain soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että hyvinvointialueiden ja –yhtymien hallussa olevat tiedot, jotka koskevat niiden henkilöstölleen maksamia palkkoja ja palkanosia, ovat julkisia vastaavasti kuin kunnissa ja kuntayhtymissä. Muilta osin nimikirjalakia ei sovellettaisi hyvinvointialueilla ja –yhtymissä.

Nimikirjalain 1 §:n muutoksen tarve

1. Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen keskeiset lait, jotka pääosin tulivat voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa 1.7.2021 vaiheittain siten, että vaaleilla 23.1.2022 valitut valtuustot aloittavat toimintansa 1.3.2022, ja sosiaali- ja terveystalveluiden sekä pelastustalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kokonaisuudessaan kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.
2. Uudistusta koskeneen hallituksen esityksen (HE 241/2020 vp) käsittelyn yhteydessä eduskunnassa työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että nimikirjalain 7 §:n säännöstä palkkaustietojen julkisuudesta ei olla laajentamassa koskemaan hyvinvointialueita. Lausunnossaan (TyVL 5/2021 vp) sosiaali- ja terveystalveluvaliokunnalle työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että ”palkkatietojen julkisuus laajennetaan koskemaan myös tulevien hyvinvointialueiden henkilöstön palkkausta”.
3. Julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 23 kohdan mukaan julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvien hyvinvointialueiden ja –yhtymien hallussa olevat tiedot henkilöstölleen maksamista palkoista eivät ole julkisia.

Tarkoitus kuitenkin on, että hyvinvointialueet ja –yhtymät noudattavat vastaavaa käytäntöä kuin mitä kunnat ja kuntayhtymät noudattavat nimikirjalain 7 §:ssä säädetyn palkkaa ja palkanosaa koskevien tietojen julkisuuden osalta.

4. Palkkaustiedon julkisuudesta säädetään nimikirjalaisissa, millä on historiansa julkisuuslain hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) käsittelyyn eduskunnassa. Hallituksen esityksen (HE 30/1998) johdosta antamassaan vastauksessa (EV303/1998 vp) eduskunta hyväksyi palkkaustiedon julkisuutta koskevan säännöksen nimikirjalain (1010/1989) 7 §:ään. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan tiedot virkamiehelle, viran- tai toimenhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkausluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä, ovat julkisia.

5. Perustuslakivaliokunta katsoi tuolloin lausunnossaan (PeVL 43/1998 vp, s. 7/II-8/I – HE 30/1998 vp) sekä myöhemmin tuoreemmassa lausunnossaan (PeVL 7/2019 vp – HE 7/2019 vp), että julkishallinnon palkkaustietoihin ei kytkeydy niin vahvaa yksityisyyden suojaamisen intressiä, että se asiakirjajulkisuutta koskevan perusoikeuden valossa oikeuttaisi näiden tietojen laajan salassapidon.
6. Lain 7 §:n säännöstä palkkaustietojen julkisuudesta sovelletaan eduskunnan virkamiehiä, Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoita sekä kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien tietojen luovuttamiseen sekä evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstöön siten kuin kirkkolaissa (1054/1993) säädetään.
7. Hyvinvointialueet ja –yhtymät ovat itsenäisiä kuntien ja valtion hallinnoista erillisiä julkisoikeudellisia yhteisöjä, joten kuntia ja valtion virastoja ja laitoksia koskevat säännökset eivät automaattisesti koske niitä.
8. Tämän johdosta hallituksen esityksessä ehdotetaan nimikirjalain 1 §:n soveltamisalasäännöstä muutettavaksi siten, että hyvinvointialueet ja –yhtymät noudattavat vastaavaa käytäntöä kuin mitä kunnat ja kuntayhtymät noudattavat nimikirjalain 7 §:ssä säädetyn palkkaa ja palkanosaa koskevien tietojen julkisuuden osalta. Tämä koskisi kaikkia hyvinvointialueiden palkansaaajia, joita on yhteensä noin 200 000. Valtaosa heistä on työsuhteisia ja noin 20 prosenttia viranhaltijoita.
9. Muilta osin nimikirjalakia ei ole tarkoitus säätää sovellettavaksi hyvinvointialueilla tai –yhtymissä. Viranhaltijan ja työntekijän henkilötietoja käsitellään työnantajan henkilötietojärjestelmässä, josta tiedot luovutetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti aina työntekijälle itselle ja työnantajalle tehtävänsä varten sekä muille, joilla on tähän tietoon laissa säädetty peruste. Henkilötiedon käsittelystä ja luovuttamista koskevat säädöksen sisältyvät tietosuojalakiin (1050/2018), EY:n yleiseen tietosuojasetukseen, lakiin yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) ja lakiin viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Valmistelusta

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Siitä on pyydetty lausunnot 10.12.2021-23.1.2022 välisenä aikana ministeriöiltä, 21 hyvinvointialueelta, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:ltä, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:ltä, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Ammattiliitto Jyty ry:ltä, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry:ltä, Tehy ry:ltä, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialta, tietosuojavaltuutetun toimistolta sekä tasa-arvovaltuutetulta.

Lausunnon antoivat ministeriöt, Puolustusvoimien pääesikunta, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueet, Porvoon kaupunki, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, JUKO ry, JHL ry ja Tasa-arvovaltuutettu. Lausuntotiedot ovat tallennettuna hankkeen sivulla VM013:00/2021.

Lausunnoissa muutosehdotusta pidettiin tarpeellisena. Muutoksia säädösehdotukseen esitti oikeusministeriö, jonka ehdotusten pohjalta muutettiin nimikirjalain 1 §:ään ehdotetun uuden 3 momentin sanamuotoa, ja tarkistettiin perusteluita. Säädösehdotus on tarkastettu oikeusministeriössä.

Voimaantulo

Tavoitteena on, että nimikirjalain muutos tulisi voimaan mahdollisimman pian.

Marika Paavilainen
Hallitusneuvos